

Asia: VN/8915/2024

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä yleistä lausuttavaa esityskokonaisuudesta?

Suomen Omakotiliitto ry kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Omakotiliiton tausta ja edustavuus

Omakotiliitto edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita, ollen alan ainoa valtakunnallinen edunvalvoja. Omakotiliitto on sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, jossa on jäseniä lähes 70 000 (kotitaloutta), jotka kuuluvat noin 230 paikalliseen jäsenyhdistykseen. Tarjoamme monipuolisia palveluita ja neuvontaa, kuten rakentaminen, energia-asiat, lakineuvonta, pihaneuvonta, sekä tietoa asumiseen liittyvästä lainsäädännöstä. Edustamme laajaa joukkoa suomalaisia.

Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa, joissa asuu noin 2,7 miljoonaa ihmistä, ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa, joita käyttää 2,4–2,9 miljoonaa ihmistä. Omakotiliitto nostaa lakiesityksestä esiin muutamia kohtia, jotka vaikuttavat omakotitaloasujien ja vapaa-ajan asukkaiden asemaan sekä paikallisten omakotiyhdistysten yhteistyöhän kuntien kanssa.

Ikääntyvän väestön tarpeet ja omakotitalokaritoiminta

Suomen ikääntyvä väestö tarvitsee yhä enemmän tukea, jotta voidaan asua omissa kodeissaan turvallisesti ja itsenäisesti mahdollisimman pitkään. Jatkossa on huomioitava paremmin

omakotitaloissa asuvat ikäihmiset. Omakotiliiton jäsenyhdistysten tarjoamat omakotitalkkaripalvelut ovat olleet keskeisessä asemassa 2000-luvun alusta lähtien, jolloin kehitettiin omakotitalkkaritoiminta työ- ja elinkeinoministeriön rahoituksella. Nämä yhdistykset tarjoavat erityisesti ikääntyneille jäsenilleen apua, tilanteessa, jossa he itse eivät enää voi huolehtia kaikista omakotitalon pienimuotoisista huoltotöistä ja pihan kunnossapidosta. Tämä apu parantaa ikääntyessä ihmisten elämänlaatua ja turvallisuutta sekä mahdollistaa kotona asumisen pidempään. Tämä puolestaan säästää yhteiskunnan varoja asumisen järjestämisessä ja tukee valtion asuntopolitiikkaa mahdollistaa kotona asuminen ja pitää koko Suomi asuttuna.

Yhdistysten rooli ja mahdollisuudet työllistäjänä

Omakotiliitto ehdottaa, että kunnat huomioivat jatkossakin myös yhdistykset yhteistyökumppaneiksi eri palkkatuki- tai kehitettävien uusien työllistämismallien kautta työllistettäessä.

Omakotiliiton jäsenyhdistykset ovat kiinnostuneita kehittämään ja vahvistamaan yhteistyötä kuntien kanssa. Omakotiliitto ehdottaa nyt kun TE-uudistus on tullut voimaan, että kuntiin perustetaan kolmannen sektorin yhteistyökoordinaattoreiden toimi työllisyyden edistämiseen sekä kehittämään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Nämä henkilöt voivat koota alueen yhdistyksiä, luoda uusia paikallisen työllistämisen malleja sekä tukea yhdistyksiä erilaisen työllistämistoiminnan käynnistämisessä sekä työntekijöiden löytämisessä. Tiiviillä viestintäyhteistyöllä voidaan varmistaa, että kuntalaiset saavat tietoa kuntansa työllistämisen edistämistoimista, kunnan yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa sekä ikäihmisten kotona asumista tukevista toimista. Yksi vaihtoehto on myös luoda uusi valtakunnallinen Kotona asumisen avustusohjelma, jolla mahdollistetaan kehittämis- ja tukitoiminta ikäihmisten kotona asumisen turvaamiseksi.

Vaikutuksia työnhakijoille

Omakotiliitto tunnistaa myös vaikutuksia omakotitaloasujille ja vapaa-ajan asukkaille työnhaun velvoitteiden muuttumisen myötä. Työttömyysetuutta hakevien työnhakijoiden on ilmoitettava työnhaun etenemisestä ja osallistuttava aktiivisesti erilaisiin työnhakuprosessin vaiheisiin. Tämä voi vaikuttaa erityisesti maaseudulla tai mökkipaikkakunnilla asuviin henkilöihin, joilla työpaikat voivat sijaita kaukana ja liikkuminen voi olla haasteellista.

Lakiesitys määrittelee työssäkäyntialueen ulottuvan 80 km päähän työnhakijan tosiasiallisesta asuinpaikasta. Tämä voi lisätä paineita erityisesti haja-asutusalueilla asuville työnhakijoille, joiden voi olla vaikea löytää työtä omalta asuinseudultaan. Työttömien työnhakuvelvoitteet voivat kohdistua epätasaisesti eri alueille, ja omakotiasujien tai vapaa-ajan asukkaiden kohdalla työmatkat voivat olla kohtuuttomia.

Kuntien ja yhdistysten yhteistyön mahdollisuudet

Lakiesitys sisältää säännöksiä kuntouttavasta työtoiminnasta ja aktivointisuunnitelmista. Omakotiliitto kannustaa tunnistamaan paikallisia omakotiyhdistyksiä, jotka voisivat toimia yhteistyötahoina. Omakotiyhdistyksissä voitaisiin esimerkiksi hyödyntää kuntouttavaa työtoimintaa tai työllisyystukia esimerkiksi ikäihmisten kotona asumisen tukemisessa, talkootyön järjestämisessä, ympäristöhuollossa tai muissa yhdistyksen tarjoamissa palveluissa.

Lisäksi esityksessä mainitaan, että maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan voi sisältyä osallistuminen järjestöjen ja yhdistysten toimintaan. Omakotiliitto kannustaa kuntia tunnistamaan myös tässä paikallisten omakotiyhdistyksen mahdollisuutena yhteistyöhön esimerkiksi järjestämällä tukitoimintaa, johon voisi saada tukea kotouttamishankkeen muodossa.

Omakotiliitto ehdottaa, että työllisyyspalveluista vastaavat kunnat huomioivat yhdistykset osana työnhakijoiden työllistämispolutusta. Kuntiin voitaisiin nimetä työllistämistoiminnan kolmannen sektorin yhteistyökoordinaattorit, jotka kehittäisivät ja kokeilisivat paikallisia työllistämismalleja yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa. Lisäksi työnhakuvelvoitteissa tulisi huomioida alueellinen joustavuus, jossa huomioidaan haja-asutusalueiden pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden pidemmät työmatkat ja työpaikkojen sijainti. Elinvoimaisessa kunnassa on tarjolla työpaikkoja, on aktiivista kansalaisjärjestötoimintaa sekä tuetaan monipuolisesti ikäihmisten kotona asumista. Yhdessä voimme edistää koko Suomen asuttuna pitämistä ja tarjota mahdollisuus valita oma asuinpaikkansa.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä asiassa.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander   Jukka Malila
toiminnanjohtaja   puheenjohtaja

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa palveluprosessista?

-

2. Koetteko alkuhaastattelun järjestämisen määräajan pidentämisen viidestä arkipäivästä kymmeneen arkipäivään kannatettavana?

-

3. Onko täydentävien työnhakukeskustelujen perustuminen asiakkaiden palvelutarpeeseen mielestänne tarkoituksenmukaista?

-

4. Näettekö nykyisestä muistutuskäytännöstä luopumisen ja työnhaun voimassaolon päättyminen ensimmäisestä asiointiin laiminlyönnistä kannatettavana?

-

5. Koetteko työllistymissuunnitelmien sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

-

6. Koetteko asiakkaiden palveluprosessiin sisältyvien asiakastapaamisten sisältöjen määrittelyn olevan palveluprosessin toimivuuden kannalta oleellisia?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuutta koskevista muutoksista?

-

2. Näettekö, että alennetun työnhakuvelvollisuuden asettamisen yhteydessä arvioitavissa seikoissa on huomioitu oleelliset tekijät?

-

3. Tukeeko työnhakuvelvollisuutta koskevan sääntelyn yksinkertaistaminen ja tietyistä poikkeuksista luopuminen työnhakuvelvollisuuden tarkoituksenmukaista asettamista?

-

4. Työnhakuvelvollisuuteen ehdotettavat muutokset tuovat tietyt asiakasryhmät (esim. osa-aikatyössä olevat sekä henkilöt, joilla on tiedossa myönteinen muutos työnhaun tilanteeseen) yleisen työnhakuvelvollisuuden alentamisen kriteerien piiriin. Näettekö tämän kannatettavana?

-

1. Onko teillä yleistä lausuttavaa työtarjouksiin tehtävistä muutoksista?

-

2. Tukeeko työtarjouksiin heti työnhaun alusta alkaen ehdotettava velvoittavuus työllistymistä ja työtarjousmenettelyn tarkoituksenmukaista toimeenpanoa?

-

3. Selkeyttääkö työtarjouksiin ehdotetut muutokset kokonaisuutena työtarjouksia koskevaa sääntelyä?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työnhakijalle tai työvoimaviranomaiselle ehdotetusta velvollisuudesta työnhakuprofiilin laatimiseen ja julkaisemiseen palvelualustalla?

-

2. Onko teillä lausuttavaa työnhakijoiden työnhakuprofiilissa olevien henkilötietojen (koulutus, työkokemus, muu osaaminen ja työtoiveet) julkaisemisvelvollisuudesta ehdotetussa muodossa julkisena tietopalveluna?

-

3. Onko teillä lausuttavaa työnhakuprofiilien tietovarantoa koskevista muutoksista?

-

4. Onko teillä muuta lausuttavaa palvelualustaa tai työnhakuprofiileja koskeviin muutoksiin?

-

1. Onko teillä lausuttavaa koulutusta vailla olevia nuoria koskevista muutoksista? Erityisesti Opetushallitusta ja Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskusta pyydetään muun ohella arvioimaan esitettyjen muutosten kohderyhmien suuruutta, koska työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole ollut käytettävissään tähän tarvittavia tilastotietoja.

-

2. Onko teillä lausuttavaa työttömyysturvaseuraamuksia koskevista muutoksista?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista työttömyysturvamuutoksista?

-

1. Onko teillä lausuttavaa työllisyysvaikutusarvioihin?

-

2. Onko teillä lausuttavaa liittyen työvoimaviranomaisvaikutuksiin?

-

3. Onko teillä lausuttavaa muista vaikutusarvioista?

-

Muuta lausuttavaa?

-

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry